

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
PILIEČIŲ NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į IŠLIKUSĮ NEKILNOJAMĄJĮ TURTA
ATKŪRIMO ĮSTATYMO NR. VIII-359 4 IR 21 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2023 m. birželio 29 d. Nr. XIV-2126
Vilnius

1 straipsnis. 4 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 4 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Žemė gražinama natūra. Piliečiams, kuriems teismo sprendimu atnaujinti šio įstatymo 10 straipsnio 1 ir 4 dalyse nurodyti praleisti terminai, žemė gražinama natūra tik pagal žemės reformos žemėtvarkos projektus Vyriausybės nustatyta tvarka, išskyrus atvejus, kai šie piliečiai prašymus atkurti nuosavybės teises ir nuosavybės teises bei giminystės ryšį su savininku patvirtinančius dokumentus pateikė iki Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos vadovo arba jo įgalioto viešojo administravimo funkcijas vykdančiame Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos padalinyje vadovaujamas pareigas einančio valstybės tarnautojo sprendimo dėl žemės reformos žemėtvarkos projekto rengimui parinktos teritorijos ribų patvirtinimo priėmimo. Lietuvos valstybės teritorijos dalyje, kur buvo likusi rėžių sistema, žemė gražinama ir kompensuojama natūra pagal žemės reformos žemėtvarkos projektus. Tokiu pačiu būdu perduodamas neatlygintinai nuosavybėn lygiavertis savininko turėtajam žemės sklypas.“

2. Pakeisti 4 straipsnio 8 dalį ir ją išdėstyti taip:

„8. Prie vienkiemių ir 1940–1990 metų ginkluoto pasipriešinimo dalyvių – karių savanorių tėviškių sunaikintų sodybų, esančių gyventojų asmeniniam ūkiui, tarnybinių dalų ir valstiečių ūkiui skirtoje teritorijoje, šių vienkiemių ir sunaikintų sodybų savininkams pageidaujant, gražinama natūra ne mažiau kaip 3 ha žemės ūkio naudmenų, o likusi žemės sklypo dalis valstybės išperkama ir už ją atlyginama pagal šio įstatymo 16 straipsnį. Kai įstatymo nustatyta tvarka žemės sklypas, kurį savininkas nori atgauti natūra, išskyrus šioje dalyje išvardytus atvejus, skirtas ir naudojamas gyventojų asmeniniam arba valstiečių ūkiui, už jį savininkui, norinčiam, kad būtų atkurta nuosavybės teisė natūra, ar asmeniui, naudojančiam ar įgijusiam nuosavybėn iš valstybės šį žemės sklypą, skiriamas iki 30 procentų didesnio žemės sklypo plotas iš laisvos žemės fondo

žemės, esančios teritorijoje, kurią apima vietinis žemės reformos žemėtvarkos projektas. Jeigu piliečiai, kuriems nuosavybės teisės atkuriamos į tose teritorijose esančią žemę, yra 1918–1920 m. nepriklausomybės kovų kariai savanoriai, pasipriešinimo (rezistencijos) dalyviai, politiniai kaliniai, tremtiniai ar Vyčio Kryžiaus ordinu apdovanoti asmenys, jų sutuoktiniai, tėvai (itėviai), vaikai (įvaikiai), Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos vadovo arba jo įgalioto viešojo administravimo funkcijas vykdančiame Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos padalinyje vadovaujamas pareigas einančio valstybės tarnautojo sprendimu jiems siūlomas žemės sklypo plotas iš apskrities teritorijoje esančio laisvos žemės fondo padidinamas iki 100 procentų. Jeigu apskrities teritorijoje laisvos žemės fonde nėra pakankamo žemės ploto, šių asmenų pageidavimu toks sklypas suformuojamas kitos pageidaujamos apskrities teritorijoje. Šiems asmenims gali būti taikomos ir kitos įstatymų nustatytos lengvatos.“

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XIV-2337](#), 2023-12-14, paskelbta TAR 2023-12-23, i. k. 2023-25318

1¹ straipsnis. 5 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 5 straipsnio 2 dalies 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3) perduodant neatlygintinai nuosavybėn piliečiui vieną naują Vyriausybės nustatyta tvarka įrengtą arba neįrengtą žemės sklypą, Vyriausybei patvirtinus jo dydį tame mieste, kuriame buvo turėtoji žemė, išskyrus Kuršių nerijos nacionalinio parko teritoriją, arba piliečio pageidavimu mieste, kuriame jis gyvena, išskyrus Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus, Marijampolės, Druskininkų, Palangos, Birštono miestus ir Kuršių nerijos nacionalinio parko teritoriją. Jeigu piliečiams perduotinų neatlygintinai nuosavybėn naujų žemės sklypų ar jų dalių (kai nuosavybės teisės į žemės sklypą atkuriamos kartu su kitais piliečiais) ploto savivaldybės mero sprendimu tame mieste, kuriame buvo turėtoji žemė, išskyrus Kuršių nerijos nacionalinio parko teritoriją, arba piliečių pageidavimu mieste, kuriame jie gyvena, išskyrus šioje dalyje nurodytus miestus ir teritoriją, nepakanka, kad būtų galima kiekvienam piliečiui perduoti neatlygintinai nuosavybėn po naują žemės sklypą ar jo dalį, Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos vadovo arba jo įgalioto viešojo administravimo funkcijas vykdančiame Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos padalinyje vadovaujamas pareigas einančio valstybės tarnautojo sprendimu žemės sklypai ar jų dalys tiek, kiek jų trūksta, perduodami neatlygintinai nuosavybėn šio įstatymo 5 straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodyto dydžio kitame tos pačios savivaldybės teritorijoje esančiame mieste, išskyrus Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus, Marijampolės, Druskininkų, Palangos, Birštono miestus ir Kuršių nerijos nacionalinio parko teritoriją. Miestų teritorijų dalyse, kurios įrašytos į Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą (kultūros vietovių sąrašą), nauji žemės sklypai individualiai statybai ir kitai paskirčiai nuosavybėn neperduodami (išskyrus atvejus, kai šioje teritorijoje pagal teritorijų planavimo dokumentus ar žemės valdos projektus piliečiui nuosavybės

teise turėtoje žemėje numatoma individuali statyba); neatlygintai nuosavybėn perduodami naudojami žemės sklypai tik tiems asmenims, kuriems šiose miestų teritorijų dalyse nuosavybės teise priklauso gyvenamieji namai arba kiti pastatai. Piliečiui atsisakius jam perduodamo neatlygintai nuosavybėn naujo Vyriausybės nustatyta tvarka įrengto arba neįrengto (pasirinktina) žemės sklypo individualiai statybai, jo pageidavimu kompensuojama vidutinė Vyriausybės nustatyto dydžio žemės sklypo tame mieste vertės pinigų suma pagal šio įstatymo 16 straipsnį. Šią pinigų sumą nustato Vyriausybė.“

Papildyta straipsniu:

Nr. [XIV-2337](#), 2023-12-14, paskelbta TAR 2023-12-23, i. k. 2023-25318

2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Piliečiai, pateikę prašymus atkurti nuosavybės teises į žemę, esančią miestams priskirtose teritorijose, įskaitant žemę, esančią miestams priskirtose teritorijose po 1995 m. birželio 1 d., iki 2024 m. gegužės 1 d. šio įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 3 punkte nustatyta tvarka gali prašyti perduoti neatlygintai nuosavybėn naują žemės sklypą individualiai statybai kitame tos pačios savivaldybės teritorijoje esančiame mieste ir (ar) pakeisti savo valią dėl atlyginimo būdo ir prašyti už valstybės išperkamą žemę arba jos dalį, už kurią nėra atlyginta, atlyginti lygiaverčiu miško plotu iš laisvos valstybinės žemės fonde esančių valstybinių miškų, rezervuotų nuosavybės teisėms atkurti, kaimo vietovėje, išskyrus valstybės įmonei Valstybinių miškų urėdijai Vyriausybės nutarimu numatytus perduoti laisvos valstybinės žemės fonde esančius valstybinius miškus kompleksinei miškų ūkio veiklai vykdyti pagal Valstybinės miškų tarnybos parengtas miškų tvarkymo schemas, jeigu sprendimas dėl nuosavybės teisių atkūrimo nepriimtas arba priimtas, bet iki prašymo pakeisti valią dėl atlyginimo būdo pateikimo dienos neįvykdytas arba iš dalies įvykdytas. Institucija, nagrinėjanti piliečių prašymus atkurti nuosavybės teises į išlikusį nekilnojamąjį turtą, į kurią piliečiui atkurtos nuosavybės teisės, priimtą ir neįvykdytą arba iš dalies įvykdytą sprendimą dėl nuosavybės teisių atkūrimo pakeičia administracine tvarka. Institucija, nagrinėjanti piliečių prašymus atkurti nuosavybės teises į žemę, esančią miestams priskirtose teritorijose, įskaitant žemę, esančią miestams priskirtose teritorijose po 1995 m. birželio 1 d., privalo ne vėliau kaip per du mėnesius nuo šio įstatymo pakeitimo priėmimo dienos informuoti piliečius atskiru raštu apie galimybę už valstybės išperkamą žemę arba jos dalį, už kurią nėra atlyginta, atlyginti lygiaverčiu miško plotu iš laisvos valstybinės žemės fonde esančių valstybinių miškų, rezervuotų nuosavybės teisėms atkurti, kaimo vietovėje ir pilietis, pageidaujantis, kad už valstybės išperkamą žemę arba jos dalį, už kurią nėra atlyginta, būtų atlyginta lygiaverčiu miško plotu kaimo vietovėje, turi ne vėliau kaip iki 2024 m. gegužės 1 d. institucijai, nagrinėjančiai piliečių prašymus atkurti nuosavybės teises į išlikusį nekilnojamąjį turtą, pateikti prašymą, nurodydamas jame kadastro vietovę iš laisvos valstybinės žemės fonde esančių valstybinių miškų,

rezervuotų nuosavybės teisėms atkurti, kaimo vietovėje, kurioje jis pageidautų gauti neatlygintinai nuosavybėn lygiavertį turėtajam miško sklypą.“

2. Pakeisti 21 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Apie suformuotus žemės sklypus, į kuriuos piliečiams gali būti atkurtos nuosavybės teisės, informacija paskelbiama Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos interneto svetainėje ne vėliau kaip per tris darbo dienas po suformuotų žemės sklypų įregistravimo Nekilnojamojo turto registre dienos. Piliečiai Vyriausybės nustatyta eilės tvarka žemės sklypus renkasi iš šiame mieste suformuotų naujų žemės sklypų sąrašo, sudaryto Vyriausybės nustatyta tvarka. Jeigu mieste suformuotų naujų žemės sklypų bendras plotas yra toks, kad visiems piliečiams, turintiems teisę pagal šį įstatymą šiame mieste atkurti nuosavybės teises, perduodant neatlygintinai nuosavybėn naujus žemės sklypus, būtų galima perduoti neatlygintinai nuosavybėn po naują žemės sklypą ar jo dalį mieste, tačiau šie piliečiai, Vyriausybės nustatyta tvarka kviečiami rinktis iš šiame mieste suformuotų naujų žemės sklypų, kvietime nurodytu laiku neatvyksta (išskyrus neatvykimą dėl ne nuo jų valios priklausančių aplinkybių) rinktis naujo žemės sklypo arba atvykę per vieną mėnesį nuo kvietime nurodytos datos nepasirenka iš siūlomų naujų žemės sklypų, arba jiems naujų žemės sklypų perduoti neatlygintinai nuosavybėn nėra galimybių dėl laisvos žemės fondo žemės šiame mieste trūkumo, naujų žemės sklypų nepasirinkusiems ar (ir) negavusiems neatlygintinai nuosavybėn piliečiams nuosavybės teisės atkuriamos atlyginant pinigais, jeigu šie piliečiai iki 2024 m. gegužės 1 d. nepakeitė savo valios dėl nuosavybės teisių atkūrimo perduodant jiems naujus žemės sklypus kituose tos pačios savivaldybės miestuose. Kai naujų žemės sklypų, perduotinų neatlygintinai nuosavybėn, yra kitame tos pačios savivaldybės mieste, piliečiai iki 2024 m. gegužės 1 d. gali pakeisti savo valią dėl nuosavybės teisių atkūrimo šiuo būdu. Piliečiams, kurie esant šioje dalyje nurodytoms sąlygoms nepasirinko ar (ir) negavo neatlygintinai nuosavybėn šio įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 3 punkte nurodytų naujų žemės sklypų, kompensuojama vidutinė Vyriausybės nustatyto dydžio žemės sklypo atitinkamame mieste vertės pinigų suma, kurią nustato Vyriausybė.“

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XIV-2337](#), 2023-12-14, paskelbta TAR 2023-12-23, i. k. 2023-25318

3 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas, taikymas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2, 3 ir 4 dalis, įsigalioja 2024 m. sausio 1 d.
2. Institucija, nagrinėjanti piliečių prašymus atkurti nuosavybės teises į žemę, esančią miestams priskirtose teritorijose, įskaitant žemę, esančią miestams priskirtose teritorijose po 1995 m. birželio 1 d., privalo ne vėliau kaip per du mėnesius nuo šios dalies įsigaliojimo dienos informuoti piliečius atskiru pranešimu apie galimybę už valstybės išperkamą žemę arba jos dalį, už kurią neatlyginta, atlyginti šio įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje išdėstytoje Lietuvos Respublikos

piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą įstatymo 21 straipsnio 4 dalyje nurodytais būdais.

3. Savivaldybių, kuriose nuosavybės teisių atkūrimo procedūros nebaigiamos iki 2023 m. gruodžio 31 d., administracijos turi pažymėti kartografinėje medžiagoje laisvos (neužstatytos) natūra gražintinos žemės plotus, o savivaldybės meras turi priimti sprendimą, kad laisvos (neužstatytos) natūra gražintinos žemės plotų žymėjimas kartografinėje medžiagoje baigiamas, nurodydamas, kad savivaldybės teritorijoje nebėra laisvos (neužstatytos) natūra gražintinos žemės. Šis sprendimas ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo jo priėmimo dienos turi būti pateiktas Nacionalinei žemės tarnybai prie Aplinkos ministerijos.

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir kitos šiame įstatyme nurodytos institucijos iki 2023 m. spalio 1 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Gitanas Nausėda

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XIV-2337](#), 2023-12-14, paskelbta TAR 2023-12-23, i. k. 2023-25318

Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo Nr. VIII-359 4 ir 21 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2126 1, 2 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 1-1 straipsniu įstatymas